

**Αυτεπαγωγή. Μία ακόμα
έκφραση της
ηλεκτρομαγνητικής επαγωγής.**

Γ. Πανταζής

Τι (πρέπει να) γνωρίζουμε;

Το μαγνητικό πεδίο του σωληνοειδούς: $B = \mu_0 \frac{N}{l} i$

Μαγνητική ροή σε επιφάνεια: $\Phi = BA \sin \varphi$

Το νόμο της επαγωγής: $E_{\text{επ}} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$

Όπου:

B , η ένταση του μαγνητικού πεδίου.

N, l οι σπείρες και το μήκος του σωληνοειδούς

Φ , η μαγνητική ροή

A , το εμβαδόν

φ , η γωνία ανάμεσα στο διάνυσμα που προσανατολίζει την επιφάνεια και το B

i , η ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος που διαρρέει το σωληνοειδές

$E_{\text{επ}}$, η ΗΕΔ από επαγωγή

μ_0 , η μαγνητική διαπερατότητα του κενού.

ΓΙΑΤΙ ΟΤΑΝ
ΜΕΤΑΒΑΛΕΤΑΙ ΤΟ
ΡΕΥΜΑ ΣΕ ΈΝΑ
ΠΗΝΙΟ,
ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΝΑ
ΑΝΑΠΤΥΧΘΕΙ ΗΕΔ
ΑΠΟ ΕΠΑΓΩΓΗ ΣΕ
ΑΥΤΟ;

Μεταβολή ρεύματος Δi στο πηνίο

Μεταβολή της έντασης του
Μαγνητικού πεδίου

Μεταβολή ροής $\Delta \Phi$ στις σπείρες
του πηνίου

Εμφάνιση $E_{επ}$ στο πηνίο

Αυτή η ΗΕΔ ονομάζεται, ειδικότερα,
ΗΕΔ αυτεπαγωγής, γιατί προκύπτει
από μεταβολές στο ίδιο το πηνίο

Υπολογισμοί:

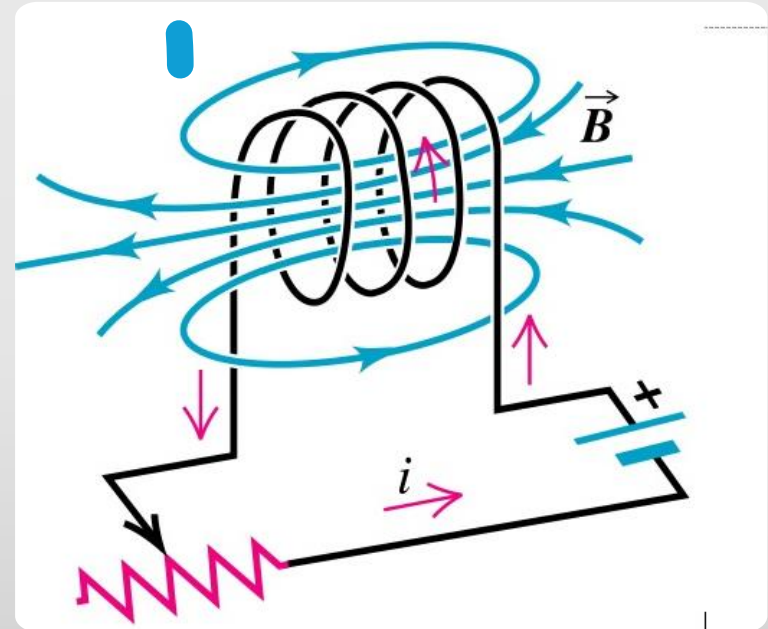
Αν μεταβληθεί κατά Δi η ένταση ρεύματος στο σωληνοειδές, τότε μεταβάλλεται και η ένταση μαγνητικού πεδίου στο εσωτερικό του:

- $\Delta B = \mu_0 \frac{N}{l} \Delta i$

Άρα, μεταβάλλεται και η μαγνητική ροή στις σπείρες του:

- $\Delta \Phi = A \Delta B = \mu_0 \frac{NA}{l} \Delta i$ και επάγεται ΗΕΔ

- $E_{\varepsilon\pi} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} = -\mu_0 \frac{N^2 A}{l} \frac{\Delta i}{\Delta t}$

Στην τελευταία σχέση:

$$\bullet E_{\varepsilon\pi} = -\mu_0 \frac{N^2 A \Delta i}{l \Delta t}$$

η ποσότητα $\mu_0 \frac{N^2 A}{l}$ περιέχει μόνο σταθερές και μεγέθη χαρακτηριστικά του σωληνοειδούς πηνίου.

Σε περίπτωση που το πηνίο έχει
σιδηρομαγνητικό πυρήνα,
μαγνητικής διαπερατότητας μ ,
 $L = \mu \mu_0 \frac{N^2 A}{l}$.

Θέτουμε: $L = \mu_0 \frac{N^2 A}{l}$.

Το L έχει διαστάσεις μαγνητικής ροής προς ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος, ονομάζεται συντελεστής αυτεπαγωγής πηνίου, μετρείται σε Henry (H) και με τη βοήθεια του τελικά γράφουμε:

$$\Phi = \frac{L}{N} I \Rightarrow L = N \frac{\Phi}{I}$$

$$E_{\text{αυτεπ.}} = -L \frac{\Delta i}{\Delta t}$$

Joseph Henry

- **Αμερικανός φυσικός** (17/12/1797-13/5/1878).
- Ο πρώτος διευθυντής του ιδρύματος Smithsonian.
- Ο πρώτος πρόεδρος της Ακαδημίας Φυσικών Επιστημών των Η.Π.Α.
- Βελτίωσε τη σχεδίαση του ηλεκτρομαγνήτη.
- Κατασκεύασε έναν από τους πρώτους ηλεκτροκινητήρες.
- Τελειοποίησε το ηλεκτρομαγνητικό ρελέ που αποτέλεσε βασικό εξάρτημα για την κατασκευή του τηλέγραφου.
- Ανακάλυψε το φαινόμενο της αυτεπαγωγής. (Δεν δημοσίευσε τα αποτελέσματά του)
- **Η μονάδα του συντελεστή αυτεπαγωγής έχει ονομαστεί Henry προς τιμή του.**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- Ο νόμος της επαγωγής $E_{\varepsilon\pi} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$
- Παίρνει την ειδικότερη μορφή $E_{\alpha\nu\tau\varepsilon\pi.} = -L \frac{\Delta i}{\Delta t}$

Η τιμή του L εξαρτάται από

- 🍷 τον αριθμό σπειρών του πηνίου
- 🍷 τη διατομή των σπειρών και το μήκος του πηνίου
- 🍷 το υλικό του πυρήνα του πηνίου

ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΗΕΔ ΑΥΤΕΠΑΓΩΓΗΣ

ΌΤΑΝ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ
Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΟΥ
ΡΕΥΜΑΤΟΣ;

ΌΤΑΝ ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ
Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΟΥ
ΡΕΥΜΑΤΟΣ;

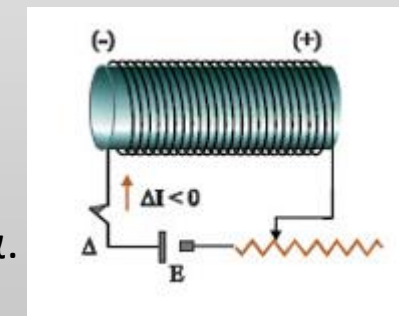
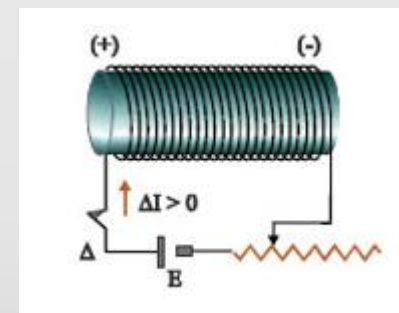
ΑΥΤΕΠΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΑΣ LENZ

- Το επαγωγικό ρεύμα έχει τέτοια φορά ώστε να αντιτίθεται στην αιτία που το προκαλεί. (Κανόνας LENZ). Η ΗΕΔ αυτεπαγωγής θα έχει τέτοια πολικότητα, ώστε να αντιστέκεται στη μεταβολή έντασης που την προκαλεί.

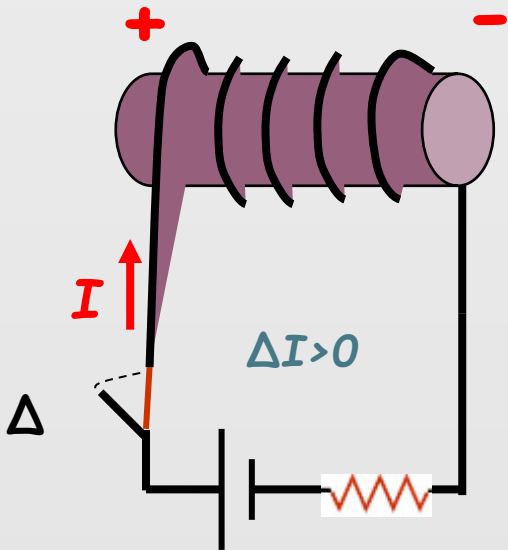
- Αν το ρεύμα που διαρρέει ένα πηνίο αυξάνεται στο πηνίο δημιουργείται ηλεκτρεγερτική δύναμη που αντιστέκεται στην αύξηση του ρεύματος.

(Δεν την απαγορεύει)

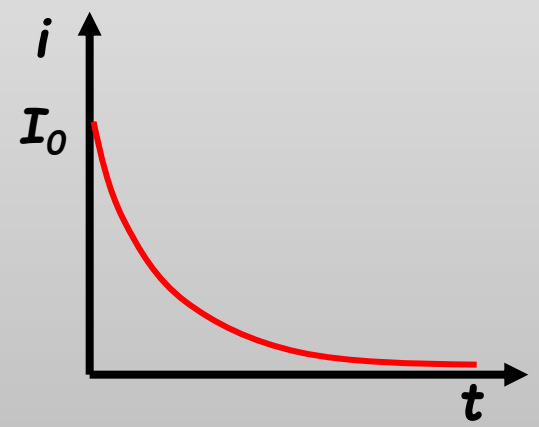
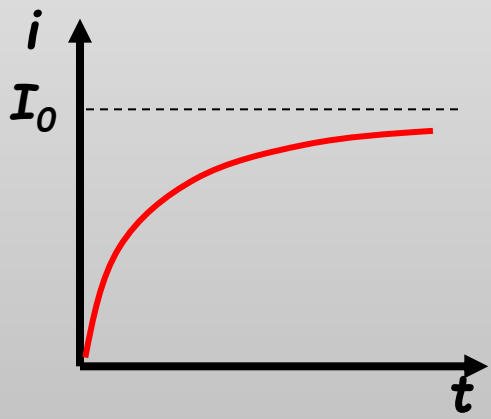
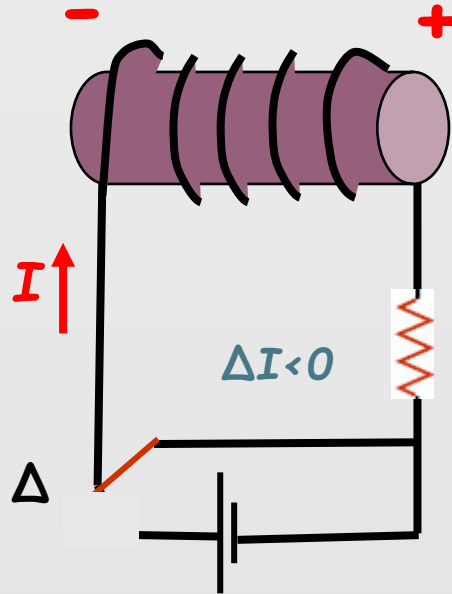
- Αν το ρεύμα στο πηνίο μειώνεται, η ηλεκτρεγερτική δύναμη που δημιουργείται, αντιστέκεται στη μείωση, άρα έχει πολικότητα που τείνει να διατηρήσει το υπάρχον ρεύμα.

Κλείσιμο διακόπτη

Άνοιγμα διακόπτη

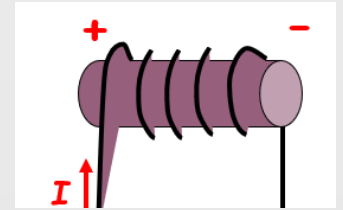
Η αυτεπαγωγή είναι ιδιότητα των κυκλωμάτων αντίστοιχη με την αδράνεια των σωμάτων.

Αυτεπαγωγή εμφανίζουν όλα τα κυκλώματα.

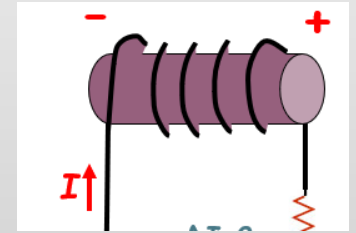
- Τα σώματα αντιστέκονται στη μεταβολή της ταχύτητάς τους.
- Μέτρο της αδράνειας των σωμάτων είναι η μάζα τους.
  - $\Sigma F = m \frac{\Delta u}{\Delta t}$

- Τα κυκλώματα αντιστέκονται στη μεταβολή του ρεύματος που τα διαρρέει.
- Μέτρο της αδράνειας των κυκλωμάτων είναι ο συντελεστής αυτεπαγωγής τους.
  - $E_{\text{αυτεπ.}} = -L \frac{\Delta i}{\Delta t}$

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

- Στο κλείσιμο διακόπτη, στο σωληνοειδές εμφανίζεται τάση και διαρρέεται από ρεύμα, άρα παρέχεται ισχύς, άρα αποταμιεύεται ενέργεια.
- Στο άνοιγμα διακόπτη το σωληνοειδές παρέχει τάση και ρεύμα άρα είχε αποταμιευμένη ενέργεια.

- Αποδεικνύεται πως η ενέργεια που έχει αποθηκευτεί σε ρευματοφόρο σωληνοειδές, ισούται με:
$$U = \frac{1}{2} Li^2 \quad (K = \frac{1}{2} mu^2)$$

Μελέτη κυκλώματος όπου κλείνει ο διακόπτης (μαγνήτιση πηνίου)

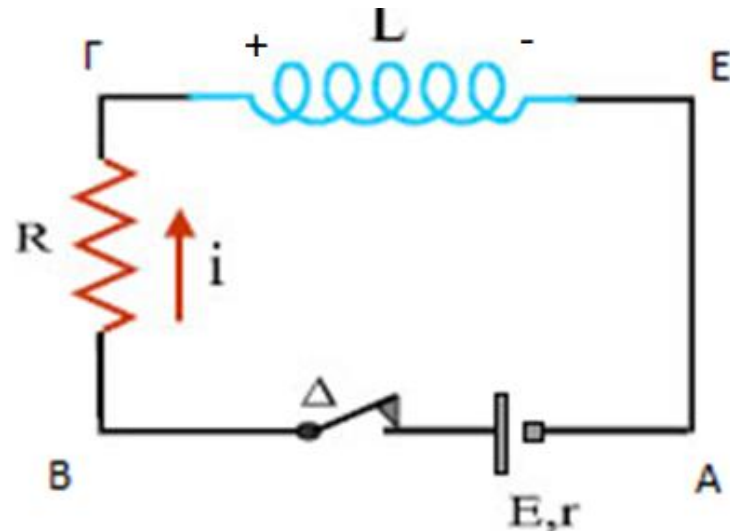
Η εφαρμογή του **δεύτερου κανόνα του Κίρχοφ**, στο κύκλωμα δίνει:

$$\bullet V_{AB} + V_{B\Gamma} + V_{\Gamma E} + V_{EA} = 0 \Rightarrow$$

$$E - Ir + (-IR) + \left(-L \frac{\Delta i}{\Delta t}\right) + 0 = 0 \Rightarrow$$
$$E - Ir - IR - L \frac{\Delta i}{\Delta t} = 0$$

Που γράφεται και ως:

$$\mathbf{E} - \mathbf{IR}_{ολ} - |\mathbf{E}_{αντ}| = \mathbf{0}$$

Μελέτη κυκλώματος μαγνήτισης πηνίου

**Αμέσως μετά το κλείσιμο του διακόπτη
($t=0$)**

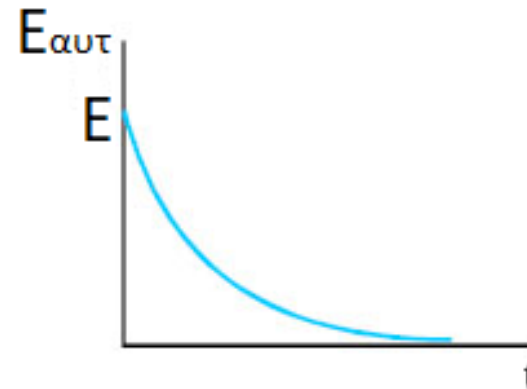
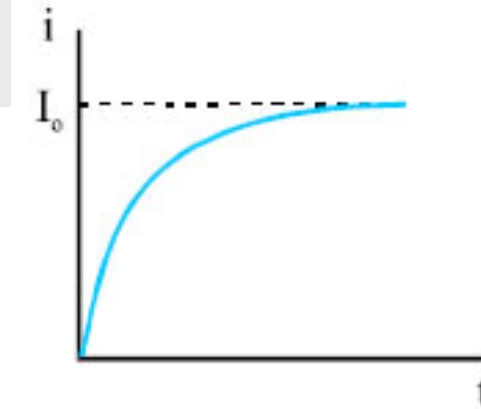
$$I=0, \text{ \acute{a}\rho\alpha } E = |E_{\alpha\upsilon\tau}| \text{ \acute{\eta} } L \frac{\Delta i}{\Delta t} = E \text{ και } \frac{\Delta i}{\Delta t} = \frac{E}{L}.$$

Μετά από αρκετό χρόνο ($t \rightarrow \infty$)

$I = \text{σταθερό} \text{ \acute{\eta} } \Delta I = 0 \text{ \acute{\eta} } E_{\alpha\upsilon\tau} = 0$, οπότε

$$E - IR_{o\lambda} = 0 \Rightarrow$$

$$I_0 = \frac{E}{R_{o\lambda}}$$

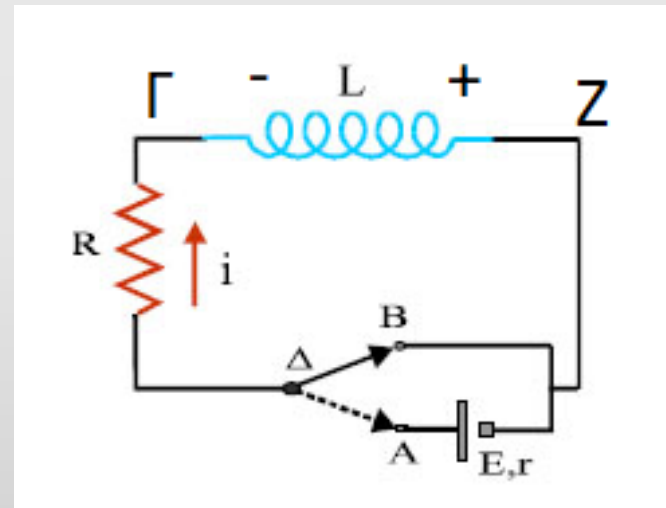
Μελέτη κυκλώματος όπου ανοίγουμε τον διακόπτη (απομαγνήτιση του πηνίου)

Η εφαρμογή του δεύτερου κανόνα του Κίρχοφ, στο κύκλωμα δίνει:

- $V_{\Gamma Z} + V_{\Delta\Gamma} = 0 \Rightarrow$

$$E_{αυτ} + (-IR) = 0 \Rightarrow$$

$$-L \frac{\Delta i}{\Delta t} - IR = 0$$

Μελέτη κυκλώματος απομαγνήτισης πηνίου

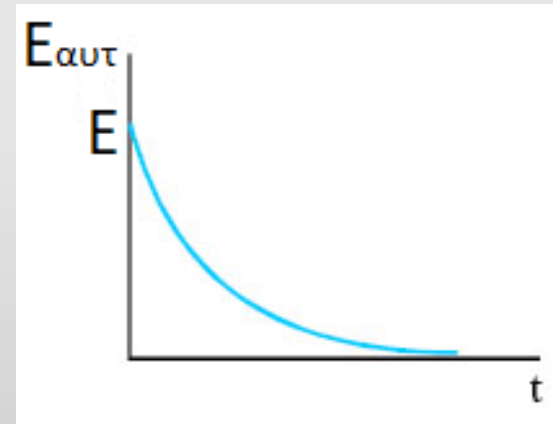
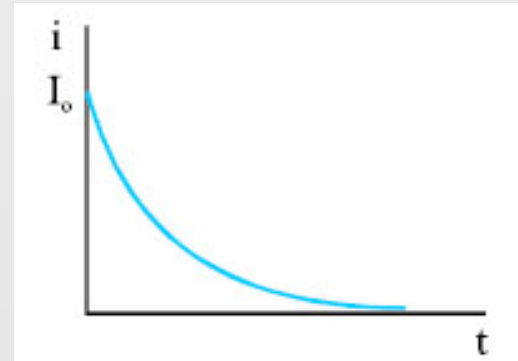
Αμέσως μετά το κλείσιμο του διακόπτη ($t=0$)

$I=I_0$, δηλαδή έχει την ίδια τιμή με αυτή πριν αλλάξει ο διακόπτης.

Οπότε $E_{\text{αυτ}} = I_0 R$ και $\frac{\Delta i}{\Delta t} = -\frac{I_0 R}{L}$

Μετά από αρκετό χρόνο ($t \rightarrow \infty$)

Όλα τα μεγέθη (I , $E_{\text{αυτ}}$, κλπ) μηδενίζονται.

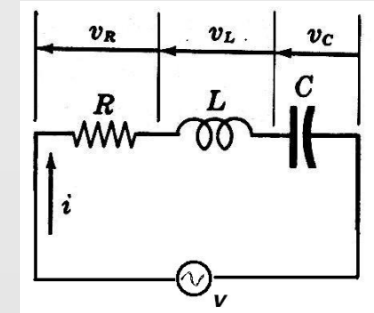
The screenshot displays the PhET Circuit Construction Kit: AC simulation. On the left, a toolbar contains icons for Wire, Battery, AC Voltage, Light Bulb, Resistor, Capacitor, and Switch. The main workspace shows a circuit with a battery, a switch (highlighted in yellow), a light bulb, a resistor, and a capacitor. A red voltmeter is connected across the capacitor, and a blue ammeter is connected in series with the circuit. Two graphs are displayed: 'Current (A) vs Time' and 'Voltage (V) vs Time'. The current graph shows a constant current of approximately 0.5 A. The voltage graph shows a constant voltage of approximately 10 V across the capacitor.

Εφαρμογές

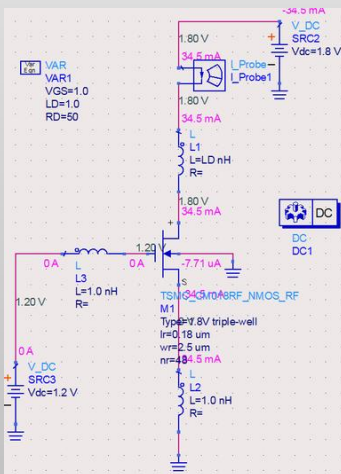
Κυκλώματα ηλεκτρικών ταλαντώσεων

Επαγωγικός κλίβανος

Εκπομπή και λήψη Η/Μ κυμάτων

Σε κάθε κύκλωμα

